

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnabrvgensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

III. Statuta Provincialis Concilii, Domini Henrici, Archiepiscopi Coloniensis,
de anno MCCCX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

S T A T V T A
 CONCILII PROVINCIALIS
 D. H E N R I C I,
 S. COLONIENSIS ECCLESIAE
 ARCHIEPISCOPI,
 S. Imperii per Italiam Archicancellarii,
 edita per eum Anno M CCC X.

INDEX CAPITVLORVM.

De revocatione statutorum, contra libertatem Ecclesiasticam factorum.	1	spensorum.	14
De occisoribus, mutilatoribus & captivatoribus Clericorum.	2	Quod Clericus non leget Concubinis suis vel spiritus annum gratiae suae.	15
Ne quis Laicus Exactiones Ecclesiis imponat, ratione Advocatae, quam super Bonis Ecclesiasticis habet.	3	De campanariis, quod sint licitati, & in Albis ministrant.	16
De irraforibus, occupatoribus, & detentoribus Rerum & Bonorum Ecclesiasticorum.	4	Quod Decani, & Plebani locorum, ex aminent Ornamenta Ecclesiae.	17
De occupantibus Bona Ecclesiarum & Ecclesiasticarum Personarum, & legata fabricae Ecclesiae Coloniensis.	5	Quod fructus Canonicoꝝ suspensionum cedant Capitulis, non singularibus de Capitulo personis.	18
De vita & honestate Clericorum.	6	Quod Ecclesia vel Coemeterium non consecretur, nisi de donatione loci Dioecetano constiterit.	19
De Vicariis, quo ad Versus & Lectiones in Martiris.	7	Quod Parochiani non nisi a suo Plebano communionem recipiant.	20
De aetate Presbyterorum Ordinandorum.	8	Quod non fiant imprecationes, nec cantetur MEDITA VITA, contra aliquas personas.	21
De concubinariis Clericis.	9	De Matrimonii clandestini.	22
Quod Clericis publica Emenda & poenitentia non sit imponenda.	10	Quod Annus Domini de cetero in Nativitate Domini observetur & innovetur.	23
Quod, non nisi Ordinati ad sacros Ordines, legant Epistolas vel Evangelia.	11	De tabellionibus.	24
Quod nullus Ecclesiam Curatam teneat, nisi ab Episcopo vel Archidiacono instituatur.	12	De Sacramentis.	25
Quod provisi de Beneficiis Auctoritate Apostolica, se faciant juxta formam provisionis ordinari.	13	Quod Plebanis non denegetur Christma vel Oleum sacrum.	26
Quod fructus Canonicoꝝ suspensionum, decedentium, cedant Ecclesiae, & non successoribus suis.		De statu Religioꝝorum.	27
		De Monachis & Monialibus.	28
		Quibus statuta ista Provincialia habitu & observantia necessaria.	29

S T A T V T A.

Ad honorem sanctae & individuae Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ac Gloriosae Virginis Mariae, atque S. Petri, ac omnium Sanctorum.

Nos Henricus Dei gratia Archiepiscopus Coloniensis, Cupientes in hoc Concilio Nostro Provinciali, de man-

dato speciali sanctissimi in Christo Patris ac Domini nostri Clementis, sacrosanctae Romanae Ecclesiae summi Pontificis, indicto, de Capituli ac Praelatorum Nostrorum consilio & assensu, per infra scripta statuta Nostra omnibus paterna sollicitudine providere, ut quies Ecclesiarum & Ecclesiasticis personis procuretur, & pacis perturbatores a suis delictis, poenae formidine, arceantur, infra scriptas Constitutiones, observandas perpetuo, in praesentiarum duximus promulgandas.

Concilium Provinciale individuum mandato summi Pontificis.

De

I. De revocatione Statutorum, contra libertatem Ecclesiasticam factorum.

In primis, cum ad decus & decorem Ecclesie nihil magis expediat, quam ut, expurgatis erroribus, & statutis iniquis sublatis, ipsa plena quiete vigeat, & secunda gaudeat libertate; præcepta sacrorum Canonum imitantes, omnia statuta, pacta & ordinationes, contra libertatem Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum edita seu editas, damnamus, reprobamus, & cassamus, & irrita seu irritas nunciamus: Mandantes universis Nostræ Diocesis & Provinciæ subditis, ut ea à locis suis, intra mensem à notificatione præsentium, faciant penitus aboleri; & locorum Plebani moneant subditos diebus Dominicis & festivis nominatim, quos in his culpabiles sciverint, alios in genere, quatenus hujusmodi de facto statuta de facto revocent: alios eos ad id per Excommunicationis sententiam volumus coarctari. Verum, quia intelleximus, quod in nonnullis locis Laici (qui, non contenti de propria ipsorum impietate & malevolentia, etiam alios Christi fideles à sua devotione & bonis operibus retrahere moluntur) statuerunt & statuunt sub certa conspiratione & confederatione, ne quis de cætero Ecclesiis, Ecclesiasticis seu Religiosis personis, bona, prædia, districtus, jura & dominia aliqua vendat, leget aut donet, vel quovis titulo in eos transferat, vel in nuptiis aut exequiis mortuorum, aut alias Sacerdotibus Parochialium Ecclesiarum & aliarum offerant, nisi sub certo numero personarum & certo tempore Missæ, seu inter se, taxant, quid quilibet offerre debeat, contrarium facientibus penas pecuniarias infligendo; & quia hæc obviant directè Ecclesiasticæ libertati: conspirationes, collegiationes & ordinationes hujusmodi, seu fœdera & pacta, & deinceps, si contigerit, facienda, decernimus, non tenere, nec aliquem fore vel esse debere ad eorundem observantiam obligatum.

Item, statuta & consuetudines, à Laicis (cujuscunque status aut conditionis existant) introducta seu introductas super eo, quod dicti Laici, antiquarum Decimarum occasione, quas in aliquibus Parochiis vel largitione Principum aut donatione aliorum seu alia de causa percipiunt, Decimas Novalium, in terris propriis quibuslibet Parochiis obvenientes, occupant, attrahunt, vel sibi vendicant, revocamus & cassamus; statuentes & præcipientes, ut præfati Laici & quicumque alii, ab occupatione, detentione vel usurpatione earundem Decimarum Novalium, postquam ad agrum Regium pervenerint seu perveniunt, penitus desistant, & de ablatis satisficiant tam Nobis, quam Ecclesiis, Ecclesia-

sticisque personis, quibus ipsæ Decimæ Novalium de Iure competere dinoscuntur; eandem Decimas Nobis & Ecclesiis, ad quæ pertinent, de cætero possidendas pacifice relinquentes.

II. De occisoribus, mutilatoribus, & captivatoribus Clericorum.

Item, statutum venerabilis quondam Engelberti Colonienfis Archiepiscopi, Prædecessoris Nostri, contra injectores manuum in Clericos Ecclesiasticasve personas, olim per ipsum editum, cum pœnæ majoris adjunctione contra Captivatores Clericorum observari volentes, statuimus, ut cum sacrilegi, qui, suadente diabolo, Dei timore postposito, manus injiciunt in Clericum vel alias personas Ecclesiasticas & Religiosas, temere violentas, & ex hoc incidunt excommunicationis sententiam Canonis jam prolata, quod occisores, mutilatores, & percussores atrociter Clericorum & Ecclesiasticarum personarum, & Clericos capientes & in captivitate detinentes, seu per captivitatem aliquam pecuniam ab eis extorquentes, seu talium receptatores & defensores, propter hoc autoritate Canonis latæ sententiæ excommunicati, cum omnibus operam & consilium ad præmissa adhibentibus, per omnes Ecclesias Diocesis, in qua hujusmodi perpetrantur, per Decanos Ecclesiarum, Rectores & Presbyteros, quamprimum ipsis hoc per famam publicam vel rei evidentiam, vel per fidem duarum fide dignarum personarum ipsis faciendam, aut per mandatum seu sententiam Iudicis, constiterit, campanis pulsatis & candelis accensis, nominatim quorum nomina sciri poterunt, aliis in genere, excommunicati publicè nunciuntur, & arctius evitandi, donec satisfecerint de commissis, & debitæ Absolutionis beneficium meruerint obtinere. Præterea, in aggravationem pœnæ hujusmodi malefactorum, statuimus, ut omnis locus, ad quem tales excommunicati venerint, vel ipsos Clericos deduxerint, quamdiu ipsi captivatores & captivi ibidem fuerint, & post tres dies post eorum inde recessum, nec non locus in quo talis violentia facta fuerit, quem quidem locum seu Ecclesiam aut Ecclesias, in his scriptis Ecclesiastico supponimus interdicto, & interdicti teneantur. Et, si hujusmodi sacrilegi seu malefactores, Principes, Nobiles seu Barones fuerint, & terram, jurisdictiones, districtum, munitiones seu castra habuerint, & intra tres menses à tempore perpetrati delicti, etiam captivatis dimissis, non satisfecerint de delicto, ex tunc tota terra & districtus eorum, quos post lapsum dictorum trium mensium simili modo interdiciamus, Ecclesiastico (ipso facto) sit supposita interdicto.

Engelb.
statut. I.
&c.

Decima
Novalium
cujuscunque
status sint.

Si autem alii fuerint quam Nobiles & terrarum domini, tunc ipsi domini terræ, in quorum districtibus manent & domicilium habent sacrilegi antedicti, vel ubi tam enorme scelus commissum extiterit, intra quindecim dies, postquam de delicto hujusmodi constiterit, per famam publicam vel evidenciam facti, vel per denunciationem Decani seu Presbyteri, quam ab ipso Decano seu Presbytero loci fieri præcipimus sub pœna Excommunicationis, quam cito per famam, querimoniam alicujus, rei evidenciam, aut alio modo ipsis constiterit, præfatos sacrilegos tales habeant per detentionem personarum suarum & privationem Bonorum suorum, ut, liberato captivo, Deo, Ecclesiæ, & læso, Emendam præstent de commissis. Si vero dicti domini terrarum præfatos sacrilegos habere nequiverint, nec Bona sub eis habuerint, sed alias commanere in eorum districtibus consueverint, procedant per præscriptionem contra eos, de terra sua ipsos expellendo, & per justitiam seu iudices suos id fieri mandent & procurent: alioqui statuimus, quod ex tunc ipsi domini terræ & eorum iudices, & alii per quos regitur iurisdicchio secularis, Excommunicationis sententiam incurrant ipso facto: & si per quindenam, dictam Excommunicationem animo sustinuerit indurato, ex tunc tota terra eorum Ecclesiastico sit supposita interdicho.

Præterea, ne, per mutationem locorum, præfati sacrilegi hujusmodi possint malitiam palliare; volumus, quod si ipsi sacrilegi de una Diocesi ad aliam in nostra Provincia se transferant, vel captivos prædictos deduxerint, quod ad requisitionem Diocesani, in cujus Diocesi hæc perpetrata sunt, vel ejus Officialis, seu amicorum captivorum seu captivati, facta Ordinario loci seu Diocesano, alterius, ad quam se sic transtulerint, fide per mandatum seu juramentum de præmissis, statuta eadem in omni forma, qua supra dicitur, inibi observentur. Si vero domini terrarum vel alii Nobiles, & iurisdictiones temporales habentes, fuerint malefactores antedicti, Capellani eorum (si quos habent)* quamprimum sciverint, Dominos suos Clericum captivasse, detinere in munitionibus aut dominiis suis, vel capi mandasse, vel aliquid aliud de præmissis fecisse, à modo coram ipsis non celebrent Divina: sed, ut delicto commissi intra quindecim dies satisfaciant, ipsos admoneant diligenter: alioqui ex tunc ab eis & mansionibus eorum recedant, nec eis communicent. Contrarium facientes, quos in his scriptis ex tunc excommunicamus, excommunicatos volumus nunciari. Et, si contra hæc Divinis se immiscuerint, Notam irregularitatis incidendo, & in ea permanserint per annum unum animo indurato, ipsos ex tunc Beneficiis Ecclesiasticis (quæ in Diocesiibus, in

quibus manent, obtinent) ipso facto decernimus privatos esse, & eisdem ipsis Beneficiis privamus per præfentes: injungentes Beneficiorum Patronis, quod ex tunc aliis personis idoneis Beneficia hujusmodi conferant, quibus iidem sunt privati: alioqui, termino juris elapso, potestas conferendi dicta Beneficia, ad Superiorem devolvatur. Si vero dicti irregulares, Beneficia non habent in Diocesiibus in quibus manent, ipsos ab eisdem Diocesiibus perpetuo eliminamus & amovemus; ipsos etiam, tamen per importunitatem suam Absolutionem obtinerent, de cætero ad aliqua Officia vel Beneficia Ecclesiastica nullatenus admissuri.

Præterea, si captivans Clericum vel Religiosum, vel detinens, ac sacrilegus, hujusmodi pœnis vilipensis, congrua satisfactione neglecta, per annum unum in Excommunicatione hujusmodi perdurare animo præsumperit obstinato; statuimus, ut nulli de filiabus, filiis, fratribus & sororibus, & eorum filiis & filiabus, usque ad tertium gradum inclusive linea descendente, vel illi etiam qui, ad Captivitatem hujusmodi, opem vel operam impenderint, vel captivum Clericum in suis vinculis detinuerint, ad Ordines seu Beneficia, aut etiam Prælaturas, in Nostra Diocesi seu alia, in qua hæc fecerint, admittantur; cum, ex delicto parentum, ipso facto inhabiles reddantur ad hujusmodi consequenda. Statuentes & mandantes Examinatoribus Clericorum, Capitulis, Conventibus, Patronis & Archidiaconis ac Prælati, ut nullum ex talibus ad Ordines admittant; Capitulum vero & Conventus nullum ex eis ad Præbendas eligant; Patroni nullum ex ipsis præsentent; Archidiaconi & Prælati, tales non investiant illo modo: alioqui Capitula & Conventus, Patroni & Archidiaconi, ac Prælati, ipso facto jus suum amittant; & ea vice ad proximum Superiorem devolvatur. & nihilominus talium personarum receptio, investitura & admissio, sit irrita ipso facto, nec ipsi jus quærat in Beneficiis sic adeptis. Feuda & si qua prædicti sacrilegi ab Ecclesiis vel Ecclesiasticis personis tenuerint, post lapsum anni, per quem Excommunicationem sustinuerint, ad Ecclesias & personas Ecclesiasticas liberè revertantur, ita ut, si ipsi sacrilegi ultra se de hujusmodi feudis ingesserint, contra eos, tanquam contra invasores Ecclesiæ, procedatur.

Verum, cum futuris periculis sit maturis remediis obviandum, ne post vulneratam causam ad remedium difficilius in bonis recuratur, de Clericis Clericos capientibus aut capi mandantibus, aut adversus Ecclesiam se hostibus Ecclesiæ associantibus, Ecclesiasque invadentibus, ut contra sacrilegos hujusmodi perfectius, quam poterit, procedatur; statuimus, ut, si Clerici & Prælati Beneficiati, cunctis

* quum
primum

Ordina-
riis colla-
toribus ut
de Benefi-
ciis per
privatio-
nem van-
cantibus
provi-
deant,
manda-
tur.

Examina-
tores Cle-
ricorum.

juscunq̄ue dignitatis, status aut conditionis existant, bono opere spiritali rejecto, in tam præsumptuosam & detestabilem profunditatem malorum dilabuntur, quod Clericos Religiosasve personas capiunt, vulnerant & detinent captivos, aut contra Ecclesias suas Cathedrales aut alias, quarum Prælati, Canonici, vel Rectores existunt, cum hostibus ipsarum Ecclesiarum se confederant, vel in acie hostium contra suos Diocesanos & Ecclesias armati comparent, Archiepiscopos & Episcopos & Ecclesias suas, & Collegia seu Capitula vel Bona earundem rapiunt vel rapi faciunt aut mandant, detinent vel detineri mandant, seu arrestari procurant, per abusum & iudicium potentie secularis, dum hæc vel eorum aliquod, per evidentiam facti vel sceleris perpetrati, aut per confessionem propriam coram duobus testibus fide dignis factam, aut iudicis sententiam, vel alio modo legitimo liquent, quos (salva poena Canonis) ex tunc ut ex nunc, absque alterius mandati expectatione, excommunicationis sententiam (quam in his scriptis propter hoc, tanquam delictum notorium, in eos ferimus) incurrere volumus ipso facto. In qua quidem sententia si per annum unum perseveraverint animo indurato, cum tantò gravius Clerici, cujuscunq̄ue status, dignitatis aut conditionis existant, hujusmodi committentes, sint puniendi, quantò hæc sunt in ipsis magis detestanda, & tanquam * ingrati, cum autem Ecclesias proprias invaserint, Dignitates, Personatus & Beneficia sua amittere debeant, seu ea demeruerint, ex tunc post lapsum anni absque iudicis sententia, Dignitates, Beneficiis, Personatibus, & omnibus quæ in Diocesi, in qua præmissa vel eorum aliquod commiserint, habent & obtinent, virtute & auctoritate præsentis Concilii Nostri, ipso facto sint privati: quos etiam ex causis præmissis privamus eisdem, absque spe Restitutionis ad ipsa, propter atrocitatem criminis in hoc casu: Mandantes, ut de ipsis Dignitatibus, Personatibus & Beneficiis per illos, ad quos hoc spectat, ex tunc ordinetur, & conferantur personis aliis intra tempus juris: alioqui eorum Collatio ad Superiorem devolvatur. Et, si antedicti Clerici, sic privati, non obstante quod forsân de facto Dignitates & Beneficia habent, adhuc detinent, & Patroni de ipsis negligunt ordinare, post hæc se ingererint Dignitatibus, Personatibus, & Beneficiis eisdem: fructus suos non faciant, nec actus eorum Capitulares cuiquam suffragium præstent vel afferant nocumentum; Clericos vero hujusmodi committentes, non Beneficiatos, ex tunc ut ex nunc excludi volumus, & inhabiles existere ad Dignitates, Personatus, Officia & Beneficia quælibet in Diocesi, in qua talia perpetraverint.

Arrestatio
Bonorum
Ecclesia
per manum
secularium.

for. * in-
grata.

III. *Ne quis Laicus exactiones Ecclesiis imponat ratione Advocatiæ, quam super Bonis Ecclesiasticis habet.*

Monemus item omnes Nobiles, Terrarum dominos, Scabinos, Consules, Iudices seculares, & Universitates, ac alios Laicos, cujuscunq̄ue status existant, ne de cætero, occasione Advocatarum quas quidam ex eis super Bona Ecclesiastica habent, vel quocunq̄ue alio nomine vel colore ad hoc quæsito, Tallias, Collectas, Exactiones, Petitiones, * Assisias, Contributiones, servitia indebita, & ultra quàm Ius Advocatiæ, juxta Scabino- rum sententiam tibi Advocati sunt, permittit, ipsis Ecclesiis Ecclesiasticisve personis, hominibus, Mancipiis & Bonis earundem imponant, vel imponere, exigere aut recipere præsumant, vel quo minus Bona Ecclesiastica colantur, & ipsæ Ecclesiæ eisdem pacifice fruantur, per arrestationem vel prohibitionem aut aliâ prohibeant, ne Bona Ecclesiarum colant, vel homines suos, dum in expeditionibus suis vadunt, vel alio modo procedunt, in grangiis & curtibus earundem Ecclesiarum & Monasteriorum ponant: aliâs contra ipsos volumus procedi per sententiam Excommunicationis, quousque satisfaciant de commissis.

* Accisitas

IV. *De invasoribus, occupatoribus, & detentoribus rerum & Bonorum Ecclesiasticorum.*

Item, statutum Prædecessoris Nostri Engilberti, quondam Coloniensis Archiepiscopi, quod sic incipit: Atque ad reprimendum importunam præsumptionem Raptorum, Prædonum & invasorum Bonorum & rerum Ecclesiarum &c. innovantes, ex nunc de verbo ad verbum, prout in eodem continetur, volumus & præcipimus firmiter observari. Similiter & statuta ejusdem Nostri Prædecessoris Engilberti, De effractoribus & incendiariis Ecclesiarum, quod sic incipit: Contra incendiarios autem & effractores Ecclesiarum & Monasteriorum, cum ipso facto sint excommunicati, &c. prout in eodem statuto continetur, innovantes, volumus & præcipimus observari.

Engilberti
statuti. 4.

Engilberti
statuti. 2.

V. *De occupantibus bona Ecclesia & Ecclesiasticarum Personarum, & legata fabrica Ecclesia Coloniensis.*

Cum nonnulli, tam Clerici quam Laici, utriusque sexus homines, Bona mobilia vel immobilia, ad Ecclesias, Monasteria, vel

alia pia loca, nec non ad Dignitates, Personatus & Beneficia pertinentia, vel ad fabricam Coloniensem, & aliarum Ecclesiarum legata, seu Bona illicite acquisita, ipsi Fabricæ cedentia, aut tacite vel expresse occupent & detineant minus iuste in fraudem Ecclesiarum & Monasteriorum ac aliorum prædictorum: Nos, eorum in hac parte fraudibus obviare volentes, statuimus & præcipimus, ut, quicumque, cujuscunque status aut conditionis existant, in præsentis vel pro tempore, hujusmodi Bona & legata, ac illicite acquisita, Ecclesiis, Prælatibus & Clericis scientibus vel ignorantibus, sub se habuerint; intra mensē à præsentis statuti publicatione, ea quæ ad præsens apud eos sunt & se habere sciunt, vel quocunque tempore, dum innotuerit ipsis se Bona consimilia tenere vel occupare, similiter intra mensē, eisdem Fabricæ Nostræ Coloniensi & Ecclesiis, Monasteriis, Prælatibus, Ecclesiarum Rectoribus, aut aliis locis piis, restituant atque reddant. Aliàs ad id tunc per Excommunicationis sententiam compellantur.

VI. De vita & honestate Clericorum.

Sifrid.
stat. II.

Statutum item bonæ memoriæ Sifridi quondam Coloniensis Archiepiscopi, Prædecessoris Nostri, inter alia statuta sua de vita & honestate Clericorum editum, quod sic incipit: Ex Concilio generali statuimus & præcipimus, ut universi Clerici continenter & caste vivant, &c. innovantes, præcipimus firmiter observari.

VII. De Vicariis, quo ad Versus & Lectiones in Matutinis.

Intelleximus etiam, quod, quanquam in quibusdam Ecclesiis Vicarii aliqui adstricti sint suas septimanas servare, celebrando Missas in principali seu summo Altari, & cæteras Horas quascunque; Lectiones tamen in Matutinis legere vel Versus cantare in eisdem Ecclesiis de consuetudine prohibentur: propter quæ, occasione Canonicorum absentium, contingit interdum, in eisdem Ecclesiis negligentias fieri, & Matutinas cum cantu penitus prætermitti. Attendentes igitur, absurdum esse, quod majora & solemniora (ut est dictum) ipsis Vicariis permittantur, utpote Missarum celebratio in summo Altari, & minima denegentur; ad tollendam negligentiam hujusmodi, præcipimus Decanis, ut ipsi Vicariis eisdem deinceps injungant Versus cantare & Lectiones legere, prout viderint expedire; eos, qui ipsis in hoc non paruerint, sicut in cæteris, corrigendo, salva correctione contra Canonicos, qui in præmissis fuerint negligentes.

VIII. De etate Presbyterorum Ordinandorum.

Statuimus item, ut nullus Clericus secularis ad Sacerdotii gradum, nisi vigesimum quintum annum ætatis suæ attigerit, aliasque ad hoc idoneus extiterit, ordinetur; ut, levitate juvenili, quæ prona est ad delictum, transcurra, Sacerdotes in agendis discretionem habeant, suo statui congruentem.

Genes. 8.

IX. De Concubinariis Clericis.

Quanquam item plures Canones & statuta edita sint super Continentia Clericali; quia tamen natura prona est & labilis ad incontinentiam: idcirco, ut quilibet Clericus, saltem poenæ gravioris formidine, strictius se contineat; statuimus, ut nullus Clericus, & nullus omnino Presbyter, Concubinam vel in domo sua vel extra publice teneat aut habeat, cui necessaria ministraret. Alioquin à Divinis noverit se suspensum: & talibus suspensis celebrantibus, nullus Divina audiat, nec pro Capellanis nec Sociis eos teneat. Contrarium facientes, ut desistant, per Excommunicationis sententiam arceantur, salvis poenis per bonæ memoriæ Conradum Archiepiscopum Coloniensem, Prædecessorem Nostrum, contra Concubinariorum & Concubinas hujusmodi institutis. Qui vero, relaxatis * voluntatibus habentibus, in lacum miseriæ & in lutum fæcis se immergunt, ut salutis æternæ coronam & honestatis normam, & sacrarum virginum pudicitiam violare præsumpserint, cujuscunque Regulæ vel habitus monialium tales extiterint; propter tam flagitiosum crimen, si carnis commercium temerarium fuerit subsecutum, Excommunicationis sententia (quam in his scriptis ferimus) se noverint innodatos. Sanctimonialibus vero, quæ hujusmodi crimen flagitiosum perpetraverint, nullatenus deinceps ad Officium aliquod in Monasterio admittantur: sed in signum iniquitatis suæ (salvis poenis, contra tales sanctimonialibus editis, prout hæc in Concilio venerabilis Patris Domini Conradi Portuensis & S. Rufinæ Episcopi, olim Apostolicæ Sedis per Alemanniam Legati, sunt promulgata) taliter à suis Superioribus corrigantur, quod earum correctio aliis terrorem inculciat, ea amplius non committendi.

Conrad.
stat. I.

for. * vol.
lupiatum.

Conradus
Portuensis
& S. Rufinæ
Episcopi.
Card. per
Alemanniam
Apostolicæ
Sedis Legatus.

X. Quod Clericis publica Emenda & poenitentia non sit imponenda.

Item, cum Clericis publica actio poenitentia sit prohibita; statuimus, ut in nulla Ecclesiarum Nostræ Civitatis, Diocesis & Provinciæ,

vincia, aliqua Emenda seu Pœnitentia publica ipsis imponatur, cum ex talibus infames reddantur, sicut in aliquibus Ecclesiis intelleximus observatum: videlicet, quod Canonici & Clerici alii ante Cruces in Processionibus & in Choro, diebus quibus cæteri in albis procedunt, in nigris cappis circumeunt & incedunt in publico & in facie Laicorum: quod de cætero in virtute sanctæ Obedientiæ fieri prohibemus. Sed Superiores eorum, juxta qualitatem delicti, pœnitentias ipsis Clericis imponant, sui Ordini congruentes. Si secus actum fuerit, decernimus, ipsos Clericos ad hujusmodi Emendas publicas non teneri.

XI. *Quod, non nisi Ordinati ad Sacros Ordines, legant Epistolas vel Evangelia.*

Statuimus item, ut, non nisi Ordinati legitime ad sacros Ordines, Epistolas vel Evangelia legant, induti vestimentis sacris; cum id obviet Canonice institutis. Contrarium facientes, à suis Decanis puniantur.

XII. *Quod nullus Ecclesiam curatam teneat, nisi ab Episcopo vel Archidiacono instituat.*

Item statuimus, quod nullus Ecclesiam curatam de cætero teneat, vel regendam recipiat, aut susceptam tenere præsumat, nisi à Nobis, vel Archidiacono, & eorum vices gerentibus (quibus hoc de Iure vel consuetudine competere dinoscitur) de eadem fuerit legitime institutus, cum alias non habeat Claves ligandi vel solvendi. Contrarium faciens, nisi dictam Ecclesiam dimittat, monitione viginti dierum præmissa; ex nunc Excommunicationis sententiam (quam in ipsum in his scriptis ferimus) incidat ipso facto; nec plebs ei obediat vel intendat.

XIII. *Quod provisi de Beneficiis autoritate Apostolica, se faciant juxta formam provisionis ordinari.*

Statuimus etiam, ut, quibus in Nostra Civitate est de Beneficiis Ecclesiasticis autoritate Apostolica provisum, sic quod ad ea, pro ut onus Beneficiorum eorundem requirit, promoveri teneantur, se faciant juxta formam provisionis eorundem ad dicta Beneficia promoveri: alioqui ea vacare decernimus, & eorundem collationem devolvi ad Superiorem, ut per ipsos intra tempus Iuris de personis aliis ordinetur. Et, si contra hæc Clerici hujusmodi fructus eorundem Beneficiorum perceperint, illos suos non faciant, nec ipsis ministrantur: quod in virtute sanctæ Obedientiæ duximus injungendum.

XIV. *Quod fructus Canoniorum suspensorum, decedentium, cedant Ecclesie, & non successoribus suspensorum.*

Statuimus & hoc, ut, si qui Canonici suspensi decesserint, quod propter hoc Ecclesiæ annis gratiæ & eorum fructibus post obitum cujullibet ex consuetudine currentibus non fraudentur: sed ipsis Ecclesiis, & non successoribus suspensorum, cedant pro redditibus perpetuis comparandis, ad communem utilitatem Ecclesiarum, ne Ecclesiæ ipsæ ex alieno delicto jacturam sentiant in hoc casu.

XV. *Quod Clericus non leget Concubinis suis vel spuris annum gratiæ suæ.*

Nullus item, annis gratiæ abutens, fructus annorum suorum, spuris vel Concubinis suis leget aut donet. Contrarium faciens, Ecclesiastica careat sepultura: & legatum hujusmodi, non teneat in hoc casu, sed cedat Ecclesiæ à qua processit.

Item Vicarii Ecclesiarum Collegiatarum vel aliarum Ecclesiarum, ad Ordinem, quem onus Beneficiorum suorum requirit, à tempore susceptorum Beneficiorum promoveantur, & personaliter resideant in eisdem. Aliis eisdem Vicariis seu Beneficiis, si non promoveantur, nec personaliter eas deservierint, ipso facto post lapsum anni Iuris, impedimento cessante, sint privati, & collatores earundem Vicariarum seu Capellaniarum, de ipsis, Personis aliis (id facientibus) studeant providere. Idem de Vicariis jam existentibus volumus observari, ne votum Christi fidelium, qui hujusmodi Vicarias pro remedio animæ suæ, vel pro cultu Divino ampliando, instituerunt & dotaverunt eisdem, per alium non promotorum & non deservientium negligentiam defraudentur.

Quod Vicarii ordinem requisitum recipiant & personaliter resideant.

XVI. *De Campanariis, quod sint literati, & in Albis ministrant.*

Presbyteri item, sub albis, Camisias habeant; & Campanarii (quos literatos semper assumi volumus, ut saltem in responsionibus communibus Presbytero valeant respondere) similiter tempore Divinorum, Camisiis mundis & albis sint induti, nec quotidianis vestimentis, suis in suo Officio ministrant indecenter: aliis, per locorum Decanos & Plebanos, ad sui Officii exercitium nullatenus admittantur: quod ipsis Decanis & Plebanis in virtute sanctæ Obedientiæ duximus injungendum.

Quod

XVII. *Quod Decani, & Plebani locorum, examinent ornamenta Ecclesie.*

Decani item & Plebani, examinent libros & ornamenta, necessaria ad Divinum cultum in Ecclesiis sibi subjectis; & ubi necesse fuerit, per conservatores dictæ Ecclesiæ & Parochianos, intra mensē post admonitionem eorundem, suppleri faciant; in rebelles Excommunicationis sententiam promulgando.

XVIII. *Quod fructus Canonicorum suspensorum cedant Capitulis, non singularibus de Capitulo personis.*

Statuimus item, ut fructus Canonicorum suspensorum, durante suspensione eorundem, cedant Capitulis ad communes usus Ecclesiarum suarum; prout in Ecclesia Nostra Coloniensi observatur; cui expedit in hoc casu ceteras Nostræ Diocesis & Provinciæ Ecclesias conformari: ne ipsi Canonici, sic suspensi, eisdem fructus per aliquas alias personas singulares, vendicantes sibi ex aliqua consuetudine, immo potius corruptela, ipsos competere, recuperent, & per consequens, ad frequentationem Chori per suspensiones huiusmodi nequeant coarctari: si tamen constet, ipsas personas singulares, per dictorum fructuum restitutionem, dare Canonicis suspensionis occasionem suspensionis huiusmodi non curandi.

XIX. *Quod Ecclesia vel cæmeterium non consecrentur, nisi de dotatione loci Diocesano constiterit.*

Inhibemus item, ne aliqua Ecclesia vel Cæmeterium, nisi dotata, (de qua dotatione ante omnia Nobis, seu loci Diocesano fidem fieri volumus,) amodò consecrentur.

XX. *Quod Parochiani non nisi à suo Plebano communionem recipiant.*

Statuimus item, ut nullus Parochianus ab alio, quam à suo vero Plebano, communionem recipiat, nisi de hoc privilegio authenticis sit munitus. Contrarium facientes, à perceptione Corporis Christi abstineant, quousque ipsi Plebano satisfecerint de contemptu.

XXI. *Quod non fiant imprecationes, nec cantetur Media Vita, contra aliquas personas.*

Prohibemus item, ne, in aliqua Ecclesiarum, Nobis subjectarum, imprecationes

fiant, nec decantetur Media Vita, contra aliquas personas, nisi de Nostra licentia speciali; cum Nostra interfit, discutere, quando sint talia facienda.

XXII. *De Matrimoniis clandestinis.*

Prohibemus item, ne quis Matrimoniis clandestinis interfit, & quod proclamationes fiant ubique de Matrimoniis contrahendis. Et, si qui contrarium fecerint, & in Excommunicationis sententias inciderint; absolutiones talium, Nobis seu Nostris Officiali specialiter reservamus.

XXIII. *Quod annus Domini de cætero in Nativitate Domini observetur & innovetur.*

Statuimus etiam, ut ex nunc de cætero annus Domini observetur, & in Nativitate Christi innovetur quolibet anno; prout sacrosancta Romana Ecclesia id observat, quæ est omnium Ecclesiarum caput & magistra: ut errores & difficultates (qui propter diversitatem inceptionis anni Nativitatis ejusdem multoties evenerunt) de cætero evitentur.

Romane
Ecclesia
laur.

XXIV. *De tabellionibus.*

Statuimus item, ut tabelliones seu Notarii publici, quoties alicui appellationi, protestationi, aut provocationi, aliæ actui in publico faciendo interfuerint, provideant sibi, ut Officiali Nostris, seu judici, aut aliis, coram quibus appellant, dent sub eodem contextu copiam appellationis sub expensis appellantis: quas appellantis seu provocantis & protestantis aliqua fieri volumus, ut iudex, an deferat appellationi necne, deliberare valeat, ne ipsis iudicibus, qui limitatum terminum super hoc à Iure habent, currat tempus.

Item, cum Officium tabellionatus sit publicum, præcipimus, ut quilibet tabellio, instrumenti confecti per ipsum, intra sex dies, postquam ex parte illius, cujus interest, fuerit requisitus, sub expensis partis hoc requirentis, quas per taxationem Curie Nostræ & Diocesani cujuslibet taxari volumus, copiam sub sigillo suo det & assignet. In quibus duobus articulis si tabelliones negligentes fuerint, & de hoc constiterit per rei evidentiam aut alio modo, ac ipsi appellantes seu protestantes huiusmodi facere contempserint, ex tunc Excommunicationis sententiam incidant, cujus relaxationem Nobis specialiter reservamus.

XXV. *De Sacramentis.*

Item statutum piæ memoriæ Sifridi Coloniensis Archiepiscopi, prædecessoris Nostris, de

Sifrid.
faci. 4.

de septem Sacramentis, inter alia statuta sua editum, quod incipit, Statuimus ut Baptismus honorabiliter celebretur, &c. in omni sua forma, pro instructione simplicium Clericorum, qualiter in administratione eorundem Sacramentorum se habere debeant, volumus & præcipimus observari.

XXVI. *Quod Plebanis non denegetur Chrisma vel Oleum sacrum.*

Statuimus etiam, ut nullis Plebanis Chrisma vel Oleum sacrum, ab his qui hæc administrare solent, occasione cujusvis petitionis Cathedralici seu Synodatici non soluti, denegetur vel subtrahatur: cum necessarium sit, in Vigilia Paschæ & aliis temporibus, pro renovatione fontis Baptismatis, hæc in Ecclesiis haberi: sed ad solutionem prædictorum, dicti Plebani, si necesse fuerit, viis aliis compellantur, ne Parochianis, ex alieno delicto, Sacramenta prædicta, quæ gratis dari debent, indebite subtrahantur.

XXVII. *De statu Religiosorum.*

Item statuimus, ut Religiosi, Ordinis B. Benedicti Abbatis, in crastino Exaltationis sanctæ Crucis, omni anno celebrent Concilia sua in Civitatibus Cathedralibus, & in Monasteriis sui Ordinis, si qua sunt in eisdem; aliàs in vicino, in aliqua Ecclesia dictæ Civitatis, quam ad hoc viderint sibi aptam. Ad quod Concilium Abbates singulorum Monasteriorum, quilibet eorum cum duobus Monachis, veniant; & habeant inter se duos Superiores Abbates Ordinis sui dictæ Diocesis, qui procurent ibidem legi Regulam B. Benedicti, & Provinciale Concilium bonæ memoriæ Domini Conradi Colonienfis Archiepiscopi Prædecessoris Nostri super statu & Regulari disciplina dicti Ordinis, per ipsum olim observatum. Quod quidem Concilium sic incipit:

In Nomine Domini, Amen. Conradus Dei gratia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus: Saluti & bono statui omnium, cujuscunque professionis seu Ordinis, sed Nostrorum domesticorum maxime, debitores existentes in Domino, sicut in Nostra visitatione negotium informationis & correctionis de Clericis per statuta Canonica expedivimus competenter, ita de Monachis satagentes id ipsum suo modo, quo competens fuerit, expedire: in primis statuimus, quod omnium Monasteriorum nigri habitus Monachi Ordinis S. Benedicti, Divinum Officium in cantando & legendo, secundum quod Regula ejusdem S. Benedicti præcipit, exequantur: & sic finit, Datum & pronunciatum Colonia quarto Idus Martii, Anno Domini 1260. Quæ etiam statuta sunt ab aliis Prædecesso-

ribus Nostris de Observantia Regulæ, ibidem legantur; & si qua pro Monasteriorum dicti Ordinis statu, & correctione fratrum rebellium, ac Divini cultus ordinatione, ordinanda sunt, ordinentur; & quæ ibidem definita secundum eorum Regulam fuerint, observentur. Si qui vero Monachi rebelles fuerint, nec per Abbates corrigi possent, illos Nobis vel loci Dioecesano volumus præsentari.

XXVIII. *Item de Monachis & Monialibus.*

Si qui etiam Monachi vel sanctimoniales Sbeatorum Benedicti & Augustini Ordinum, præter Superioris licentiam, Bona mobilia apud se vel apud alios in deposito, negociationis aut alia de causa, habuerint, illa suo Superiori & Conventui resignent, & eisdem ad cautelam quolibet anno intra quindenam ante festum Paschæ intiment, specificent, revelent & demonstrent, & ad manus ejusdem Superioris Abbatis, in præsentia Conventus, resignent penitus atque tradant Monachi & Moniales ejusdem. Contrarium facientes, seu qui Bona hujusmodi dolo deserint possidere, excommunicentur & puniantur secundum inde statuta. Et quicumque alii utriusque sexus homines, præfata Bona sub quovis nomine sub se habuerint, tales, nisi eadem Bona intra mensem, simili modo ad manus Superioris ejusdem, Monachi vel Moniales reportent & resignent, Excommunicationis volumus sententiam incurere eo facto.

Idem de eisdem.

Item præcipimus & statuimus, ut Monachi & moniales, in Civitatibus atque villis, absque Religionis habitu non discurrant: nec ullus Monachus seu monialis in pluribus Monasteriis, quam in uno, Dignitates, Personatus seu Officia & Præbendam obtineat: sed, recepta secunda Dignitate, Personatu, Officio cum Præbenda, Collator primæ Dignitatis, Personatus, Officii & Præbendæ prioris, eam seu eas alii conferat intra tempus Juris: nec Monachis vel monialibus prædictis, tempore absentiae suæ, fructus cedant suarum Præbendarum: quia sic viderentur aliquid proprii possidere. Sed Monachis, ad studendum aptis, de suorum Superiorum providentia poterit de necessitatibus provideri.

Item adhuc de eisdem.

Item statuendo prohibemus, ne in aliquo Monasterio Monachorum vel Monialium, cujuscunque conditionis vel Regulæ existant, in receptione vel admissione Monachi seu sanctimoniales ad ipsum Ordinem, pecunia exigatur, vel pro receptione talis personæ ad Religionem, pacta, conditiones aut conventiones de pecunia vel alia re temporali ipsi Religiosi faciant, quovis nomine vel colore ad

ad hoc quæsitum: quod ipsis omnibus & singulis in virtute sanctæ Obedientiæ duximus injungendum. Sed id, quod ex post facto parentes & amici personæ receptæ, pro Eleemosyna & devotionis causâ, absque pacto libere contulerint, recipere valeant; dum tamen id fiat pure & simpliciter sine fraude.

Item quarto de eisdem.

Cæterum statuimus, ut Moniales ipsæ, sub perpetua in suis Monasteriis Clausura maneat, ac nulli (nisi de illius, ad quem pertinet, speciali licentia) ingressus vel accessus pateat ad easdem: ut sic, à publicis & mundanis conspectibus separata, Domino liberius servire valeant, ac, lasciviendi opportunitate sublata, ipsi Domino Iesu Christo, cui integritatem suam spontanea voluntate devoverunt, corda & opera sua in omni sanctimonia custodiant; juxta Constitutionem D. Bonifacii Papæ VIII, quæ incipit: Periculoso & detestabili quarundam Monialium statui, &c. quam in præmissis, & aliis in eadem constitutione contentis, volumus & præcipimus firmiter observari. Nulla etiam mulier solemne votum Continentiæ emittat, quæ non elegerit sub clausura certa vel approbata alicujus Ordinis remanere: ne, propter levitatem sexus, si in seculo remanserit sicut prius, continentiae votum dissolvens, gravius delinquat in hoc casu: nisi ad talem ætatem pervenerit, quod de incontinentiæ vitio amodo contra ipsam suspicio non habeatur.

*De statu
Regula-
rium, in 6.*

Quia vero, per præsentia statuta Nostra Provincialia, communi utilitati Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum, pro confer-

vatione libertatis earundem, ac repressione ipsas instantium, ut speramus, autore Domino salubriter providetur; præcipimus & mandamus in virtute sanctæ Obedientiæ, ut statuta Nostra ab omnibus Ecclesiis & Ecclesiasticis personis, Nobis subditis, & in hoc Concilio nostro congregatis, inviolabiliter, fraude & dolo seculis, firmiterque observentur. Aliàs post tres menses à publicatione præsentis statutorum eorundem, volumus, venientes contra ipsa, ex tunc poenas incurrere, contentas in eisdem.

Et, ne quemquam ipsa statuta lateant, vel latere possint; statuimus, ut Collegia, Capitula, Conventus, Monasteria, Decani, Ecclesiarum Rectores, & cæteri quorum interest, intra dictos tres menses à publicatione statutorum ipsorum, copiam recipiant & sibi procurent eorundem. Alioqui ipsos, qui in hoc culpabiles extiterint, ex tunc suspendi volumus ab Officio Divinorum.

Actum, pronunciatum, & datum in Palatio Nostro Colonienfi, præsentibus Venerabilibus Patribus, Guidone Trajectensis, Engelberto Osnabrugensis, Godefrido Mindensis, Ecclesiarum Episcopis, nec non Nunciis solemnibus Venerabilis Theobaldi Leodiensis Episcopi, & Capituli Monasteriensis, Sede ipsa vacante; ac Prælati & Clero Nostræ Civitatis & Diocesis Colonienfis, in dicto Concilio solemniter congregatis, in crastino Dominicæ Invocavit, nec non Feria tertia & quarta sequentibus, Concilio ipso durante, Anno Domini MCCCX.

C O N C I L I U M
P R O V I N C I A L E E I V S D E M
D. H E N R I C I,
S. C O L O N I E N S I S E C C L E S I Æ
A R C H I E P I S C O P I,
H A B I T V M A N N O D O M I N I M C C C X X I I.

*Diœcesana D. Engelberti Statuta, hoc in Concilio
facta sunt Provincialia.*

HENRICVS, Dei gratia, sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacri Imperii per Italiam Archicancellarius, Sacro præsentè Provinciali Concilio, ad perpetuam rei memoriam.

Reipublicæ curam gerentes, illud affectanter in corde gerimus, ut Nostris subiectis pacem, quietem, & tranquillum statum præparemus, ac, nunc novorum editione, nunc antiquorum extensione decretorum, libertatem ac immunitatem Ecclesiasticam confer-

*Archiepiscopi
hujus
erga sub-
ditos suos
& tempo-
raliam,
potissimum
vero Eccl-
asticam,
affectus
pius ac
vehementi.*